

**OLIMPIADA NAȚIONALĂ  
„LECTURĂ CA ABILITATE DE VIAȚĂ”  
etapa locală, 25 februarie 2023  
Nivelul 4 – clasele a XI-a și a XII-a**

**VARIANTA 1**

**Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:**

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
  - Punctajul maxim este de 60 de puncte. Nu se acordă puncte din oficiu.
  - Timpul de lucru este de 3 ore.

**Citește cu atenție fiecare text de la cele trei subiecte, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.**

**SUBIECTUL I**

**30 de puncte**

**UMBRA VÂNTULUI**

*de Carlos Ruiz Zafón*

*Un secret valorează atât cât valorează cei de care trebuie să-l păzim. Când m-am trezit, primul meu impuls a fost să-l fac părtaș la existența Cimitirului Cărților Uitate pe cel mai bun prieten al meu. Tomas Aguilar era un coleg de școală care își dedica timpul liber și talentul inventării unor mașinării cât se poate de ingenioase, însă de o slabă aplicație practică, precum săgeata aerostatică ori titirezul-dinam. Nimeni nu era mai potrivit decât Tomas pentru împărtășirea aceluia secret. Visând cu ochii deschiși, mi-l închipuiam pe prietenul meu Tomas și pe mine, dotați amândoi cu lanterne și cu busole, gata să dezvăluim tainele acelei catacombe bibliografice. Apoi, amintindu-mi de promisiunea făcută, am hotărât că împrejurările recomandau ceea ce în romanele polițiste se numea un alt „modus operandi”. La prânz, l-am abordat pe tata ca să-l chestionez în privința aceluia volum și a lui Julián Carax, despre care, în entuziasmul meu, îmi închipuiam că se bucurau de celebritate în lumea întreagă. Planul meu era să pun mâna pe toate operele lui și să le citesc de la cap la coadă în mai puțin de o săptămână. Nu mică mi-a fost surpriza când am descoperit că tata, librar de mare clasă și bun cunoscător al cataloagelor editoriale, nu auzise niciodată de „Umbra vântului” sau de Julián Carax. Intrigat, tata a cercetat pagina cu datele ediției.*

*— După cât scrie aici, volumul ăsta face parte dintr-o ediție de două mii cinci sute de exemplare tipărită la Barcelona de Cabestany Editores, în decembrie 1935.*

*— Știi editura asta?*

*— Au închis-o acum doi ani. Dar ediția originală nu-i asta, ci alta, din noiembrie, din același an, însă tipărită la Paris... Editura e Galliano & Neuval. Nu-mi spune nimic.*

*— Atunci, cartea e o traducere? am întrebat, deconcertat.*

*— Nu menționează ce-i. Din ce se vede aici, textul e original.*

*— O carte în spaniolă, editată mai întâi în Franța?*

*— N-o fi prima oară, cu vremurile astea, a argumentat tata. Eventual Barcelo ne poate ajuta...*

*Gustavo Barcelo era un vechi coleg al tatei, proprietar al unei librării cavernoase de pe strada Fernando, aflată în fruntea tagmei librarilor de modă veche. Trăia de-a*

*pururi atașat de o pipă stinsă ce emana efluvii de piață persană și se descria pe sine ca fiind ultimul romantic. Barcelo susținea că în genealogia sa exista o înrudire îndepărtată cu lordul Byron, în pofida faptului că el era de fel din localitatea Caldas de Montbuy. Probabil în intenția de a evidenția această conexiune, Barcelo se îmbrăca în mod invariabil asemenea unui dandy din veacul al XIX-lea, etalând fular, pantofi de lac alb și un monoclu fără dioptrii pe care, potrivit gurilor rele, nu și-l scotea nici în intimitatea closetului. În realitate, înrudirea cea mai semnificativă pentru averea sa era aceea cu propriul genitor, un industriaș ce se îmbogățise prin mijloace mai mult sau mai puțin obscure la sfârșitul secolului al XIX-lea. După câte mi-a explicat tata, Gustavo Barcelo era, literalmente, plin de bani, iar treaba cu librăria era mai mult o pasiune decât o afacere. Iubea cărțile fără rezerve și, cu toate că nega acest lucru cu hotărâre, dacă cineva îi intra în librărie și se îndrăgostea de un exemplar al cărui preț nu și-l putea permite, îl scădea atât cât era necesar sau chiar îl dăruia, dacă estima că respectivul cumpărător era un cititor de mare clasă și nu un diletant flușturistic. Pe lângă aceste însușiri, Barcelo poseda o memorie de elefant și o pedanterie cu nimic mai prejos decât purtările și sonoritatea glasului, însă dacă cineva se pricepea la cărți ciudate, el era acela. În acea după-amiază, după ce a închis prăvălia, tata a sugerat să ne îndreptăm spre cafeneaua Els Quatre Gats de pe strada Montsio, unde Barcelo și fărtații lui țineau un cenaclu bibliofil despre poeți blestemați, limbi moarte și capodopere lăsate în seama moliilor.*

*Els Quatre Gats se afla la o azvârlitură de băț de casă și era unul din colțișoarele mele preferate din toată Barcelona. Acolo se cunoscuseră părinții mei în '32, iar eu atribuiam parțial biletul meu de dus în viață farmecului acelei vechi cafenele. Dragoni din piatră străjuiau fațada țintuită într-o răspântie de umbre, iar felinarele ei cu gaz înghețau timpul și amintirile. Înăuntru, oamenii se contopeau cu ecourile altor epoci. Contabili, vizători și ucenici de geniu stăteau la masă cu mirajele unor Pablo Picasso, Isaac Albeniz, Federico Garcia Lorca ori Salvador Dali. Acolo, orice coategoale se putea simți, pentru câteva momente, o figură istorică, la prețul unei cafele cu lapte.*

— *Ia te uită, Sempere, a proclamat Barcelo când l-a văzut intrând pe tata. Cărui fapt datorăm cinstea?*

— *Cinstea i-o datorăm dumneavoastră, don Gustavo, fiului meu Daniel, care tocmai a făcut o descoperire.*

— *Atunci luați loc lângă noi, căci aceste efemeride trebuie să le celebrăm, a proclamat Barcelo.*

— *Efemeride? i-am șoptit tatei.*

— *Barcelo se exprimă numai în proparoxitone, mi-a răspuns tata în șoaptă. Tu nu spune nimic, fiindcă își ia nasul la purtare.*

*Cenacliștii ne-au făcut loc în cercul lor și Barcelo, căruia îi plăcea să se arate strălucitor în public, a stăruit să ne invite.*

— *Ce vârstă are țângăul? s-a interesat Barcelo, privindu-mă chiorâș.*

— *Aproape unșpe ani, am declarat eu.*

*Barcelo mi-a zâmbit, ghiduș.*

— *Adică zece. Nu-ți pune ani în plus, găzuliță, că are să ți-i pună viața.*

*Mai mulți cenacliști și-au murmurat asentimentul. Barcelo i-a făcut semn unui ospătar ce arăta de parcă tocmai urma să fie declarat monument istoric să se apropie să ia comanda.*

— *Un coniac pentru amicul meu Sempere, din acela bun, iar pentru vlăstar un lapte bătut, că are de crescut. A, și aduceți câteva feliuțe de șuncă, dar să nu fie ca acelea de mai înainte, da, că pentru cauciuc există firma Pirelli, a răcnit librarul.*

*Ospătarul a încuviințat și a plecat, târându-și picioarele și sufletul.*

— *Ce v-am spus eu? a comentat librarul. Cum să se găsească de lucru? Dacă în țara asta oamenii nu se pensionează nici după ce mor... Uitați-vă la Cid. Într-adevăr, nu există nicio soluție.*

*Barcelo și-a savurat pipa stinsă, privirea lui de acvilă scrutând cu interes cartea pe care eu o țineam în mână. În poșida înfățișării lui de comic de bălci și a vorbăriei lungi, Barcelo putea adulmeca o pradă bună așa cum lupul adulmecă sângele.*

— *Să vedem, a zis Barcelo, prefăcându-se dezinteresat. Ce-mi aduceți domniile voastre?*

*Am aruncat o privire spre tata. El a încuviințat. Fără alt preambul, i-am întins cartea lui Barcelo. Librarul a luat-o cu o mână expertă. Degetele lui de pianist au explorat grabnic textura, consistența și starea. Arborându-și zâmbetul florentin, Barcelo a localizat pagina cu date tehnice și a inspectat-o cu atenția unui polițist vreme de un minut. Ceilalți îl observau în tăcere, ca și cum ar fi așteptat un miracol sau permisiunea de a respira din nou.*

— *Carax. Interesant, a murmurat pe un ton impenetrabil. Am întins din nou mâna, ca să-mi recuperez cartea.*

*Barcelo și-a arcuit sprâncenele, însă mi-a înapoiat-o cu un zâmbet glacial.*

— *Unde ai găsit-o, puștiulică?*

— *E secret, am replicat, știind că tata zâmbea probabil în sinea lui.*

*Barcelo s-a încruntat și și-a îndreptat privirea spre tata.*

— *Amice Sempere, fiindcă e vorba de dumneata, pentru toată stima ce-ți port și în numele îndelungatei și profunde prietenii ce ne leagă ca pe niște frați, s-o lăsăm la patruzeci de duros și să nu mai vorbim.*

— *Asta va trebui s-o discuți cu fiul meu, a spus tata. Cartea e a lui.*

*Barcelo mi-a oferit un zâmbet lupesc.*

— *Ce zici, tinere? Patruzeci de duros nu-i rău la prima vânzare... Sempere, băiatul ăsta al dumatăle va face carieră în afacerea asta.*

*Cenacliștii au râs la poanta lui. Barcelo m-a privit satisfăcut, scoțându-și portofelul de piele. A numărat cei patruzeci de duros, care pe atunci însemnau o avere, și mi i-a întins. Eu m-am mărginit să refuz în tăcere. Barcelo s-a încruntat.*

— *Vezi că lăcomia e un păcat mortal, nu? a zis. Hai, șaizeci de duros și îți deschizi un carnet de economii, că doar la vârsta ta trebuie să te gândești la viitor.*

*Am refuzat din nou. Barcelo i-a aruncat tatei o privire mânioasă prin monoclul său.*

— *Nu te uita la mine, a zis tata. Eu am venit aici numai ca însoțitor.*

*Barcelo a oftat și m-a cercetat pe îndelete.*

— *Să vedem, flăcăule, tu ce anume dorești?*

— *Ce doresc e să aflu cine este Julián Carax și unde pot găsi alte cărți pe care le-a scris.*

*Barcelo a râs pe înfundate și a vârât la loc portofelul, reconsiderându-și adversarul.*

— *Ia te uită, un academician. Sempere, dar ce-i dai dumneata de mâncare acestui țânc? a glumit el.*

*Librarul s-a aplecat spre mine cu un gest confidențial și, o clipă, mi s-a părut că întrezăresc în privirea lui un respect care nu fusese acolo cu câteva momente în urmă.*

— *Vom face o înțelegere, mi-a zis el. Măine, duminică, după-amiaza, treci pe*

la Biblioteca Ateneului și întrebi de mine. Tu aduci cartea pentru ca eu s-o pot examina cum trebuie, iar eu îți povestesc ce știu despre Julián Carax. „*Quid pro quo*”.

— „*Quid pro*” ce?

— *Latină, puștiule. Nu există limbi moarte, ci numai creiere în letargie. Parafrazând, înseamnă că nu există duros de patru pesete, dar că mi-ai plăcut și am să-ți fac o favoare.*

*Bărbatul acela distila o oratorie în măsură să anihileze muștele în zbor, însă am bănuț că, dacă voiam să aflu ceva despre Julián Carax, mai convenabil ar fi fost să rămân în termeni buni cu el. I-am zâmbit cu beatitudine, arătându-mi plăcerea produsă de latinăraia și vorbăria lui.*

— *Nu uita, mâine, la Ateneu, a rostit solemn librarul. Dar adu cartea, sau adio înțelegere.*

— *De acord.*

*Conversația s-a risipit încetișor în murmurul celorlalți cenacliști, alunecând spre niște documente găsite în pivnițele de la Escorial care sugerau posibilitatea ca don Miguel de Cervantes să nu fi fost altceva decât pseudonimul literar al unei muieri toledane păroase. Barcelo, absent, nu a participat la bizantina dezbatere și s-a mărginit să mă observe din spatele monoclului cu un zâmbet voalat. Sau poate că privea doar cartea pe care o țineam în mână.*

**A. (2 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare răspuns corect)**

**Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.**

**1. Daniel, naratorul-personaj, este fiul lui:**

- a. Byron;
- b. Sempere;
- c. Barcelo Gustavo;
- d. Julián Carax.

**2. Gustavo Barcelo este:**

- a. proprietarul unei librării moderne;
- b. proprietarul unui restaurant;
- c. proprietarul unei librării de modă veche;
- d. proprietarul Editurii Galliano&Neuval.

**3. Els Quatre Gats era cafeneaua preferată a lui Daniel, deoarece:**

- a. acolo se cunoscuseră părinții lui;
- b. acolo l-a întâlnit pe Barcelo;
- c. mergea des cu Tomas;
- d. se desfășura un cenaclu bibliofil.

**4. Băiatul nu dorește să vândă cartea, întrucât:**

- a. i s-au oferit doar 40 de duros;
- b. i s-au oferit doar 60 de duros;
- c. nu avea aprobarea tatălui;
- d. voia să citească toate operele scriitorului Julián Carax.

**B. (4 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare idee plasată corect)**

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaie concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

1. Refuzând oferta lui don Barcelo, Daniel câștigă respectul acestuia.
2. Don Gustavo și Daniel își dau întâlnire la Biblioteca Ateneului.
3. Librarul Barcelo se consideră o rudă mai îndepărtată a lui Byron.
4. Lui Sempere nu îi este cunoscut romanul *Umbra vântului*, dar nici autorul.
5. Librăria era mai mult o pasiune decât o afacere pentru Gustavo Barcelo.
6. Barcelo, fascinat de cartea pe care a analizat-o, devine absent la discuțiile ivite.
7. Daniel crede că Tomas este singurul căruia îi poate împărtăși secretul Cimitirului Cărților Uitate.
8. Barcelo se îmbracă asemeni unui dandy.

**C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare cerință)**

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Precizează motivul pentru care Daniel este adus de tatăl său la cafeneaua Els Quatre Gats.
2. Menționează două trăsături ale lui Daniel, așa cum reies din comportamentul său.
3. Recitește ultimul paragraf al textului-suport care surprinde incertitudinea băiatului referitoare la privirea lui Barcelo.

Explică, în 5-10 rânduri, atitudinea librarului, desprinsă din această secvență.

4. În text există următoarea secvență:

*Dragoni din piatră străjuiau fațada țintuită într-o răspântie de umbre, iar felinarele ei cu gaz înghețau timpul și amintirile. Înăuntru, oamenii se contopeau cu ecourile altor epoci. Contabili, visători și ucenici de geniu stăteau la masă cu mirajele unor Pablo Picasso, Isaac Albeniz, Federico Garcia Lorca ori Salvador Dali. Acolo, orice coate-goale se putea simți, pentru câteva momente, o figură istorică, la prețul unei cafele cu lapte.*

Prezintă, în cel mult șase rânduri, semnificația acestei secvențe, raportându-te la întregul fragment citat.

**D. (12 puncte)**

Doi amici care au citit romanul *Umbra vântului* de Carlos Ruiz Zafón discută între ei:

- Crezi că Daniel a procedat corect refuzând banii librarului?
- Da, a câștigat respectul tuturor celor prezenți.

Redactează un text, de cel mult 15 de rânduri, care să reprezinte punctul tău de vedere cu privire la această afirmație, valorificând textul de mai sus.

**SUBIECTUL AL II-LEA**

**20 de puncte**

*Simina Diaconu: Mi se pare că ce scrii tu sună foarte bine, oriunde ai scrie (în cărți, pe blog, pe facebook). Care o fi explicația? Talent, multe cărți citite, sensibilitate la nuanțe, la ritm?*

*Veronica D. Niculescu: Mulțumesc mult, ce pot să spun? Dacă ar fi să scotocesc acum după un răspuns, ar fi tot cel de la începuturi: cred că eu scriu fiindcă nu sunt un bun vorbitor. Am crescut într-o familie unde se vorbea destul de mult, iar glasul meu mic nu se prea auzea. Am devenit devreme conștientă de absurdul vorbitului. Am renunțat să încerc. Cel mai adesea, tânjeam după liniște. [...] Mi-am dorit mult să cânt. Mi-a lipsit curajul de a sta singură pe o scenă [...]. Nu am putut cânta niciodată în fața cuiva. Scrisul pare, astfel, singurul concert convenabil, posibil.*

*Tastatura poate că-mi este un instrument muzical. Lumina care licărește într-o bufniță de ceramică albă, pe marginea biroului, mi-e singurul reflector. Să cântăm. Nu ne-aude nimeni.*

**S.D:** [...] **Ce contează mai mult dacă vrei să ajungi scriitor, perseverența sau talentul?**

**V.D.N.:** Oare poate să răspundă cineva? Eu cred că e nevoie înainte de toate de un licăr interior, de o poftă, o patimă ca o sete, un gol, un dor de ceva. Iar acel ceva e pur și simplu o viață, o altă viață care se deschide când scrii o poveste. Este iluzia fermecătoare că spui, că ridici din cuvintele tale o lume, altfel inexistentă – asta ne sucește mințile și ne cheamă mereu spre poveste. Munca vine după acel licăr, dar este extrem de importantă. Să renunți, să te desprinzi de aici ca să fii prezent acolo. Să fii dispus să trăiești mai izolat. Să închizi ușa. Să șlefuești îndelung la pietroi. Am văzut foarte mulți oameni talentați care nu își pot decupa acest timp, care nu înțeleg că trebuie pur și simplu să se rupă din goana de zi cu zi ca să-și facă locul și timpul de scris. Să muncească din greu. E un al doilea job, dacă vrei. Cere foarte multe din tine [...].

**S.D:** **Traducerea e considerată muncă de creație. Știi că naște entuziasm, dar te și epuizează. Nu există riscul să te supradozezi cu literatură? Și citind, și traducând, și scriind.**

**V.D.N.:** Ba da. Există riscul epuizării când trăiești doar traducând. Epuizare în atâtea privințe. [...] Am tradus douăzeci de cărți și m-am gândit că poate ar cam trebui să mă opresc, măcar pentru o vreme. Dar ce să fac? M-am gândit, când m-am mutat în București, să mă angajez ca florăreasă. Cred că mi-ar plăcea. Dar nici n-am apucat să depun vreun CV. Cine m-ar lua? Nu am experiență. Nu e suficient să cunoști florile, păsările, copacii, să vrei să stai toată ziua cu ochii la ele. La fel cum să fii librar nu înseamnă să îți placă să stai tolănit cu o carte în brațe. Tot astfel, despre traducătorii de literatură or fi destui să creadă că stăm într-un hamac și dictăm vorbe unui sclav mut și docil care cu o mână tastează, iar cu alta leagănă o frunză uriașă de colocazie, să ne mai răcorească pe după urechioare.

**S.D:** „**Singurul meu sport preferat e mersul pe jos. Plimbările lungi, cărora Sibiul le e favorabil. Am citit că bunicii care se plimbă mult le spun povești frumoase nepoților la culcare. Mersul pe jos ajută imaginația, e ceva științific dovedit.**” (interviu Tiuk). **Te plimbi uitându-te în jur sau uitându-te înăuntrul tău?**

**V.D.N.:** Din nou, s-au schimbat multe de-atunci. Am alergat două veri. Dar încă mă plimb mult, foarte mult, fac uneori tururi de câte nouă, zece kilometri. Mă uit la garduri, la pietre, la iarbă, la păsări, la glugile copiilor și la capetele fularelor, fredonez, apoi mă uit la ferestrele luminate ale caselor seara, și tot privind acolo, la vreun glob pământesc de pe un birou, la vreo lampă, la vreo mușcată uscată, mă trezesc că pulsează în mine vreo frază, vreun gând. Dacă aș putea scrie poezie, poate le-aș prinde, pe loc... Dar nu pot. Și toate astea se sting și mor într-o clipă – iar eu trăiesc cu speranța unei lumi de apoi unde toate se-adună, unde toate se transformă. Și deodată, târziu, atunci când nu mă aștept, în vreo poveste, se ivesc din nou lampa, globul pământesc, mușcata uscată.

Interviu cu Veronica D. Niculescu,  
realizat de Simina Diaconu, în Revista de Povestiri

**A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)**

**Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, raportându-te la textul citat:**

1. Menționează o altă artă de care a fost atrasă scriitoarea Veronica D. Niculescu.
2. Precizează două atribute ale scriitorului, în viziunea autoarei intervievate.
3. Explică motivul pentru care autoarea a renunțat, pentru o vreme, la traduceri.
4. Prezintă semnificația secvenței: „*La fel cum să fii librar nu înseamnă să îți placă să stai tolănit cu o carte în brațe.*”

**B. (12puncte)**

De ce crezi că autoarea mărturisește că, pentru a ajunge scriitor, trebuie „Să fii dispus să trăiești mai izolat. Să închizi ușa. Să șlefuiеști îndelung la pietroi”?

Redactează un text, de cel mult 20 de rânduri, care să conțină opinia ta referitoare la afirmația Veronicăi Niculescu.

**SUBIECTUL al III-lea (câte 2 puncte pentru cerințele 1-2; 6 puncte pentru cerința 3) 10 puncte**

Privește cu atenție captura de ecran de mai jos, apoi răspunde, în enunțuri, la următoarele cerințe:

1. Menționează modalitățile de comunicare pe care le identifici în imagine.
2. Precizează două elemente de originalitate existente în imaginea suport.
3. Explică, într-un text, de 15-20 de rânduri, relația dintre mesajul verbal și elementele componente ale afișului.



Citește un roman excentric și emoționant,  
ce debordează atât de fantezie, cât și de înțelepciune!

\*Cartea în valoare de 59.90 lei se oferă gratuit la orice comandă plasată pe litera.ro astăzi, 15 februarie.

15 FEB

Tu cum sărbătorești  
Ziua națională a  
**LECTURII**  
Hai pe litera.ro!

PRIMEȘTI  
BESTSELLER CADOU  
la orice comandă

SŌSUKE  
NATSUKAWA  
MOTANUL  
CARE VOIA  
SĂ SALVEZE  
CĂRȚILE  
LITERA filio